

Investeringsfonds wordt afgebouwd Uitloopregeling in nieuw decreet op het Gemeentefonds

Tom Doesselaere

Het nieuw decreet op het Gemeentefonds, dat het Vlaams parlement goedkeurde op 26 juni, maakt een einde aan het decreet op het Investeringsfonds dat een goede tien jaar stand heeft gehouden. De doorlooptijd van een investeringsdossier kan vrij lang zijn en bovendien hebben nog veel gemeenten en provincies trekkingsrechten uit het verleden die nog geen bestemming gevonden hebben. Daarom heeft de decreetgever beslist het Investeringsfonds niet van de ene dag op de andere op te heffen, maar een uitgebreide uitloopregeling te voorzien.

De Vlaamse begroting voorziet vanaf 2003 geen machtigingskrediet meer voor het toekennen van trekkingsrechten aan gemeenten, provincies en toelagen aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De normale werking van het Investeringsfonds blijft nochtans nog drie jaar verzekerd voor alle trekkingsrechten die aan de gemeenten tot en met het jaar 2002 werden toegewezen. Ook de uitbetaling van de trekkingsrechten waarvoor de gouverneur of de minister toestemming verleende, wordt – mits inachtneming van bepaalde termijnen – gewaarborgd.

Continuïteit tot einde 2005

Het college van burgemeester en schepenen kan nog drie jaar de machtiging tot gebruik van opgespaarde trekkingsrechten aanvragen bij de provinciegouverneur* via de gewone procedure. Alle regels van het (oud) Investeringsfonds blijven van toepassing. **Trekkingsrechten waarvoor de gouverneur geen machtiging heeft verleend op 1 januari 2006, vervallen definitief.**

Uitbetalingen tot einde 2007

De uitbetaling van de trekkingsrechten waarvoor de gouverneur machtiging tot gebruik verleende, kan gebeuren **tot 31 december 2007**. Vanaf 1 januari 2008 zal er geen begrotingskrediet meer beschikbaar zijn en kan er bijgevolg geen enkele uitbetaling meer gebeuren.

Gemeenten moeten bij de planning van hun investeringen en de keuze van de financiering hier terdege rekening mee houden. Als bij langdurige investeringsprojecten trekkingsrechten laattijdig worden aangevraagd, bestaat het risico dat de trekkingsrechten, wegens het verstrijken van de datumgrens van 31 december 2007, slechts gedeeltelijk kunnen worden uitbetaald.

Verantwoordingsstukken en eindafrekening

De verantwoordingsstukken op basis waarvan de geldvoorschotten en de eindsaldi worden uitbetaald, moeten **ten laatste op 31 oktober 2007** bij de provinciegouverneur toekomen, zodat de administratie de dossiers kan afwerken en de betalingen uitvoeren tegen uiterlijk 31 december 2007.

Voor elk investeringsproject, gefinancierd met gelden uit het Investeringsfonds, moet het college een

eindafrekening indienen **ten laatste op 31 december 2008**, zelfs al is de uitbetaling van de trekkingsrechten wegens laattijdigheid niet meer mogelijk. Dat geldt ook voor oude dossiers waar de eindafrekening om een of andere reden na vele jaren nog steeds niet in orde is. Als de gemeente niet in staat is een geldige eindafrekening op te maken, moet **het gedeelte van de reeds uitbetaalde voorschotten dat niet werd verantwoord, integraal teruggestort worden**. Het betreft hier de toepassing van de wetten op de rijkscomptabiliteit.

Bij eindafrekeningen ingediend na 31 december 2007 waarvan het factuurbedrag meer dan 2.500 euro lager ligt dan de machtiging, moet het verschil integraal terugbetaald worden. Saldi van 2.500 euro of minder mogen door de gemeente als verworven beschouwd worden.

Samenvatting

- 2003-2005: het Investeringsfonds blijft normaal verder werken, maar zonder toekenning van nieuwe trekkingsrechten
- tot 31 oktober 2007: indienen van de verantwoordingsstukken voor uitbetalingen
- tot eind 2007: uitbetalingen mogelijk
- 31 december 2008: uiterste datum voor het indienen van de eindafrekening

Vlaams Noodfonds

De toekenning van de uitzonderlijke aanvullende aandelen van het Gemeentefonds en de uitzonderlijke aanvullende trekkingsrechten van het Investeringsfonds kan gebeuren tot uiterlijk 31 december 2004. De gemeentebesturen moeten voor alle dossiers waarvoor nog geen ministerieel besluit

* De trekkingsrechten voor de provincies en de toelagen voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie worden door de minister gemachtigd

Het Investeringsfonds in cijfers (in €)

(Investeringsfonds van 1988 tot en met 31/12/2001)

	totaal Investeringsfonds	alleen voor gemeenten
Totaal toegekende trekkingsrechten	1.326.678.343	1.263.649.536
Trekkingsrechten waarvoor een machtiging tot gebruik werd gegeven	1.149.038.149	1.093.902.076
Nog onaangeroerde trekkingsrechten (nog te machtigen)	177.640.194	169.747.459 13,43% van de totaal toegekende trekkingsrechten
Nog uit te betalen trekkingsrechten van lopende dossiers		165.345.994
Nog uit te betalen trekkingsrechten als alle toegekende trekkingsrechten gemachtigd worden tot gebruik		342.986.188

werd opgemaakt, de nodige verantwoordingsdocumenten ten laatste op 30 juni 2004 bij de Vlaamse administratie voor Binnenlandse Aangelegenheden indienen. Dat geldt ook voor oude "slappende" dossiers waar noodzakelijke documenten

die de administratie bij de gemeentebesturen heeft opgevraagd, ontbreken. Verwacht wordt dat op het einde van 2002 het niveau van de nog te machtigen en de nog uit te betalen trekkingsrechten ongeveer gelijk zal blijven. □

Enkele veel gestelde vragen over het nieuw Vlaams Gemeentefonds

Stefaan Swaels

Hoe zit het met het bedrag dat rechtstreeks naar het OCMW gaat?

Vanaf 2003 kunnen de gemeente- en OCMW raden aan de administratie Binnenlandse Aangelegenheden meedelen welk deel van het gemeentelijk aandeel uit het Vlaams Gemeentefonds rechtstreeks aan het OCMW moet worden gestort. Deze verdeelsleutel kan uitgedrukt worden in een forfaitair bedrag (afgerond op duizend euro) of in een geheel percentage van het totale gemeentelijk aandeel. Als er geen beslissing is of als de beslissing te laat wordt meegedeeld, dan wordt 8 % van het gemeentelijk aandeel rechtstreeks op de rekening van het OCMW gestort. Ter herinnering: uiterlijk op 30 juni moet de verdeelsleutel voor het daaropvolgende jaar meegedeeld worden. Voor 2004 moeten de mededelingen dus gebeuren uiterlijk op 30 juni 2003. Enkel voor het eerste jaar is er een uitzondering: voor 2003 moet de verdeelsleutel meegedeeld worden uiterlijk op 1 december 2002. De meegedeelde verdeelsleutel blijft behouden voor de volgende jaren tenzij er voor de eerder vermelde limietdata een wijziging meegedeeld wordt. Gemeenten en OCMW hebben een volledige keuzevrijheid wat de verdeelsleutel betreft (zo kan men

bv. ook beslissen om 0 % toe te kennen aan het OCMW).

De wijziging van het gemeentefonds brengt met zich mee dat lokale besturen oud en nieuw vergelijken. Om correct te vergelijken moet men het totale pakket dat naar de gemeente gaat (*inclusief* het deel bestemd voor het OCMW!) vergelijken met de som van de drie oude fondsen. Ofwel moet men het aandeel dat enkel voor de gemeente bestemd is (dus *na* toepassing van de verdeelsleutel) vergelijken met de som van het oud gemeentefonds, het investeringsfonds en het *gedeelte* van het sociaal impulsfonds dat bestemd was voor de gemeente. De eerste vergelijking bevat het totale gemeentelijke aandeel (gemeente + OCMW), de tweede vergelijking bevat het zuivere gemeentelijke aandeel (enkel gemeente zonder OCMW).

In de omzendbrief staat een groeivoet van 4 % vermeld maar daarvan valt er voor ons niets van te merken?

Ook over de groeivoet bestaan er heel wat misverstanden. Op basis van het nieuwe evolutiemechanisme werd voor de meerjarenplanning (2004 e.v.) een groeivoet van 4 % vooropgesteld. Sommige

gemeenten menen ten onrechte dat ze mogen rekenen op een stijging van hun aandeel voor de volgende jaren met 4 % per jaar.

Deze **groevoet** van 4 % heeft echter enkel betrekking op de **totale dotatie** (Vlaanderen) en mag zeker niet zomaar lineair worden doorgetrokken naar de individuele gemeenten. Het ingestelde **waarborgmechanisme** doorkruist immers deze groevoet op individueel niveau. Dit waarborgmechanisme zorgt ervoor dat geen enkele gemeente minder krijgt dan de som van de oude fondsen 2002. Dit betekent echter dat gemeenten met een berekend aandeel hoger dan de waarborg meebetalen om het tekort van de gemeenten met een berekend aandeel lager dan de waarborg aan te vullen of m.a.w. dat het surplus van gemeente X wordt afgeroomd om het tekort van gemeente Y bij te passen tot het niveau van de waarborg. Deze afroaming gebeurt in verhouding van het surplus van de betrokken gemeente op het totale surplus voor Vlaanderen.

Hoe werkt de fiscale penalisatie voor gemeenten met een lage fiscaliteit?

Vanaf 2004 wordt de fiscale penalisatie voor gemeenten met een lage fiscaliteit gradueel ingevoerd (een derde in 2004, twee derde in 2005, 100 % vanaf 2005). Het aandeel van gemeenten waarvan de aanslagvoet APB en/of het aantal opcentiemen op de OV lager ligt dan 5 % APB of 700 opc OV wordt vermindert en herverdeeld onder de andere gemeenten waarvan de aanslagvoeten hoger liggen dan deze drempelwaarden en die bijgedragen hebben aan het waarborgmechanisme. Wat de APB betreft, wordt het aandeel na toepassing van de waarborgregeling vermindert met 0,5 % voor elk tiende van een procent onder de drempelwaarde. Een gemeente met een aanslagvoet van 3 % ziet bijgevolg zijn aandeel dalen met 10 % (20 tienden x 0,5). Het aandeel van een gemeente kan maximaal met 25 % vermindert worden op basis van het percentage APB.

Wat de opcentiemen op de onroerende voorheffing betreft wordt het aandeel na toepassing van de waarborgregeling vermindert met 25/700 procent voor elke opcentiem onder de drempelwaarde. Zo ziet een gemeente met 500 opcentiemen zijn aandeel dalen met 7,14 % ($700-500 = 200 \times 25/700$). Ook hier geldt dat het aandeel van een gemeente maximaal 25 % kan dalen. Het aandeel van een gemeente kan op basis van deze fiscale penalisatie dus maximaal met 50 % zakken (in de theoretische veronderstelling dat er 0 % APB en 0 opc. OV ge-

hanteerd wordt). Door deze fiscale penalisatie is het dus mogelijk dat ondanks een stijgende algemene dotatie het aandeel van een gemeente daalt (zelfs tot onder het niveau van de waarborg). Het vrijgekomen bedrag door deze fiscale penalisatie wordt herverdeeld onder de overige gemeenten.

Hoe zit de waarborgregeling in mekaar?

De waarborg bestaat uit de som van de oude fondsen: het Gemeentefonds, het Investeringsfonds (beide zonder ev. uitzonderlijke aandelen) en het waarborggedeelte Sociaal Impulsfonds. Voor een aantal gemeenten wordt het totale gedeelte van het Sociaal Impulsfonds in aanmerking genomen (waarborg + sif plus gedeelte). Het gaat om gemeenten die in het Sociaal Impulsfonds 2002 als sif plus gemeente erkend waren maar niet opgenomen worden in het Stedenfonds.

Deze waarborg is **statisch**. Dit heeft tot gevolg dat het aandeel van de gemeenten die onder de waarborgregeling vallen, geplafonneerd wordt tot op het niveau van de oude fondsen **2002**. Het aandeel van een gemeente die slecht scoort op de nieuwe parameters kan bijvoorbeeld in 2006 nog altijd beperkt blijven tot op het niveau van de oude fondsen **2002** en niet tot op het niveau zoals voorzien in de meerjarenplanning gebaseerd op de oude verdeling. Tot op heden is het waarborggedeelte nog altijd een **raming**; het definitief waarborggedeelte kan pas vastgesteld worden nadat de drie "oude" fondsen definitief berekend zijn voor 2002 (voor het Investeringsfonds en het Gemeentefonds gebeurt dit op het einde van het jaar). Deze waarborg is ook niet **absoluut!** Door de fiscale penalisatie voor gemeenten met lage fiscaliteit is het mogelijk dat een gemeentelijk aandeel onder de waarborg zakt.

Onze gemeente zal de aanslagvoeten (APB of OOV) wijzigen. Kunnen wij een nieuwe raming krijgen van het gemeentefonds?

Enkel in het geval een van beide aanslagvoeten de drempelwaarde overschrijdt, in positieve of negatieve zin, of bij een wijziging onder de drempelwaarde heeft het zin om een nieuwe raming te vragen! Het heeft bv. geen zin om een nieuwe raming te vragen bij een geplande wijziging van 6 % naar 7 % APB of een wijziging van de opcentiemen van 900 naar 800 opcentiemen. Hier wordt de drempelwaarde niet overschreden. Een wijziging van 4 % naar 6 % APB, van 750 opcentiemen naar 500 opcentiemen of van 4 % APB naar 3 % APB brengt wel een wijziging in de fiscale penalisatie met zich mee.

